VIIKONVAIHDE

IKIVIHREÄT

ERKKI RASKINEN/LEHTIKUVA

Ismo Alanko tallensi ikivihreään hittiinsä 1990-luvun alun kulttuurimurroksen.

Puusta pudonnut kansakunta

”Kun Suomi putos puusta
kaikki kävi äkkiä.
Ei nähty itse sikaa eikä edes säkkiä.
Kun Suomi putos puusta
maito oli milkkiä.
Pilkkisaalis pakasteita, yöt blackiä,
kun Suomi putos puusta kaikki kävi kovin äkkiä.”

Ismo Alanko julkaisi sooloartistina ensimmäisen läpimurtokappaleensa Kun Suomi putos puusta samannimisellä debyyttialbumillaan vuonna 1990.

LP nousi myyntilistojen ykköseksi ja myi myöhemmin kultalevyn verran.

Alanko oli yhtyeissään Hassisen kone ja Sielun Veljet luottanut rämisevään rokkiin, mutta nyt kuultiin aivan erilaista äänimaisemaa.

Akustisempaan sävelmaailmaan yhdistyi luonnonääniä ja myös klassisia elementtejä, aloittihan ”Suomi-rockin shamaani” muusikon uransa sellistinä.

Kulutusjuhlaa korvessa

”Toinen jalka navetassa, toinen tenniskentällä.
Toinen käsi utareella, toinen kaukosäätimellä.”

Laulun sanoituksessa tekijä vinoili kansainvälistyvälle Suomelle, joka yritti rimpuilla irti metsäläisyydestään.

Modernit kodinkoneet ja viihde-elektroniikka löysivät tiensä pientiloille, ja kulttuuri muuttui kertaheitolla.

Tekstin syntyyn vaikuttivat Alangon kuulemat jutut uimahallin saunassa sekä kansallisteokset Täällä Pohjantähden alla ja Seitsemän veljestä.

”Noihin aikoihin kaikki muuttui kansainväliseksi”, laulaja muistelee Poko Rekordsin historiikissa. ”Yksikään ruokaravintola ei voinut olla suomenkielinen, partureistakin tuli ulkomaisia. Pikkukaupat muuttuivat boutiqueiksi.”

Ilo loppui lamaan

Alanko ehti levyttää laulunsa ennen kuin vuoden 1990 lama ehti kunnolla alkaa. Talouskurimus oli vaikutuksiltaan maan historian pahimpia.

Yritysten lisääntyneet konkurssit aiheuttivat ennennäkemättömän työttömyyden. Kilometritehtaalle joutui puoli miljoonaa suomalaista.

Neuvostoliiton hajoaminen puolestaan romahdutti kahdenvälisen kaupan idän suurvallan kanssa.

Kohti Eurooppaa

Kylmän sodan päätyttyä kansakunta suuntautui yhä vahvemmin länteen. YYA-Suomesta tuli vähitellen EU-Suomi.

Osa poliittisesta eliitistä haaveili jo tuolloin liittymisestä talouspoliittiseen Euroopan unioniin, jossa olisi oma valuutta ja keskuspankki.

EU-jäsenyyttä haettiinkin paria vuotta myöhemmin, ja kyllä-äänet voittivat myös kansanäänestyksessä vuonna 1994.

RIKU-MATTI AKKANEN

Kuuntele Kun Suomi putos puusta Ylen Elävästä arkistosta: yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/ismo_alanko_kun_suomi_putos_puusta_50701.html#media=50654

PAIKANNIMI KERTOO

Apajalahtia ja Nuottaniemiä

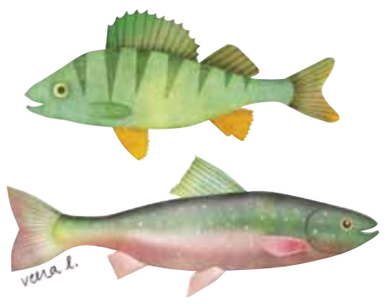

Joka toinen suomalainen harrastaa kalastusta. Aina ei saalista tule. Jos mökkijärven kaislikot, karit ja syvänteet on koluttu, katseen voi kääntää karttaan.

Onneaan voi koettaa vaikkapa paikasta, jonka nimi kielii kalastusvälineestä.

Onki-alkuiset nimet liittyvät yleensä pieniin lampiin ja järviin, mutta Onkivesi on poikkeus säännöstä. Onkivedellä oli 1500-luvulla yksi kruunun kalastamoista, jotka tuottivat kalaa Olavinlinnassa asuville ihmisille.

Nuottaan viittaavia paikkoja on satoja. Pelkästään Nuottaniemiä on kartalla yli kahdeksankymmentä. Paikannimet muistuttavat vanhasta kalastustavasta, jonka hallitsevat nykyisin vain harvat.

Monet Apajalahdet, -niemet ja -saaret liittyvät nuotanvetoon. Apajaksi sanotaan sekä nuottauspaikkaa että nuottauskertaa.

Jotkut kerimiseen viittaavat vesistönimet, kuten Lopen Keritty-järvi, on yhdistetty kalastamiseen. Keriminen on tarkoittanut kalojen saartamista verkoilla. Myös Kerimäen nimi voi pohjautua verkkokalastukseen.

Atrotkoski Pohjois-Savossa on yhdistetty atraimen savolaiseen muotoon atro. Myös kantahämäläisen Tuuloksen nimi saattaa liittyä tuulastamiseen.

Eksoottisempia kalastusvälineitä esittelevät Tokeenojan, Ruonakosken, Potkusalmen ja Lanajoen tapaiset nimet.

Haukiveden, Säynätsalon, Kuoreveden ja Rautuojan kaltaiset nimet antavat vihjeen saaliin laadusta.

TOPI LINJAMA

JAANA KANKAANPÄÄ

Maaseutunaiset ovat kukittaneet Anttolan kylän uudet bussipysäkit. Taustalla kulkee tuliterä kevyen liikenteen väylä. Kyläläisten toivomuksesta päiväkodin pihaan saatiin kierrätyskeskus. Olli Kapanen kävi maanantaina hakemassa lapsenlapsensa Emman tarhasta. Niskavuoren portti on kyläläisten kohtaamispaikka. Siellä syödään, käydään postissa ja lauletaan joskus karaokea.

Ulkopuolinen pisti hösseliksi

Anttolan kylään muuttaneesta Marja-Leena Hasselqvististä tehtiin pari vuotta sitten kyläyhdistyksen puheenjohtaja. Sen jälkeen kylään on saatu kevyen liikenteen väylä, kierrätyspiste ja kunnostettu uimaranta. Lisää uudistuksia on tulossa.

KERIMÄKI (MT)

Pikimusta asfaltti kiiltelee auringonpaisteessa. Tien penkalla oranssi kaivinkone viimeistelee urakkaa. Pian vihitään käyttöön kevyen liikenteen väylä, jota Anttolan asukkaat ovat odottaneet vuosikymmeniä.

Kylää halkovalla maantiellä jyrisee vuorokaudessa 10 000 autoa. Niiden seassa liikkuu koululaisia ja vanhuksia.

Mielenosoitus maantiellä

Tiehanke sai vauhtia vuonna 2005, kun kylän puuhanaisen **Marja-Leena Hasselqvistin** poika meinasi jäädä koulumatkalla auton alle. Huolestunut äiti päätti, ettei hän anna periksi, ennen kuin kylän läpi kulkee pyörä- ja kävelytie.

Keväällä 2010 parisataa asukasta marssi maantiellä osoittaen mieltään hankkeen viivästymisestä. Nyt, kun tie uusine valoineen on valmis, sitä aiotaan juhlia näyttävästi.

Ensimmäisenä koulupäivänä 14. elokuuta järjestettävässä kyläjuhlassa syödään jauhelihakeittoa ja lähdetään lenkille uutta tietä pitkin. Asun ja kulkuneuvon toivotaan olevan karnevaalihenkisiä.

”Mukaan voi tulla vaikka maitokärryllä”, Hasselqvist kannustaa.

Uudet bussipysäkit ja kierrätyspiste

Pari vuotta sitten Hasselqvist valittiin Anttolan seudun kyläyhdistyksen puheenjohtajaksi. Ensitöikseen hän pisti aluille kylän kehittämissuunnitelman ja haki sille rahoituksen. Asukkaat saivat vastata heidän toiveitaan kartoittavaan kyselyyn.

Jokusen illan Hasselqvist istui tietokoneen äärellä ja syötti vastauksia taulukkoon.

”Se oli hirveän kiinnostavaa. Yllätyksenä tuli, että kylässä toimii 70 yritystä ja kädentaitoa löytyy laidasta laitaan.”

Hasselqvist suosittelee kaikille kylille vastaavanlaista kyselyä. Vastausten pohjalta on helppo laatia kyläsuunnitelma, joka sisältää toimenpide-ehdotuksia. Iso osa niistä on Anttolassa jo toteutettukin.

Päiväkodin pihaan rakennettiin kierrätyspiste ja kylän ilmoitustaulu sekä bussipysäkit uusittiin. Uimaranta kunnostettiin ja asukkaille rakas metsäkirkko sai tuliterät penkit ja rautaportin.

Talkootöitä rauhalliseen tahtiin

Toivelistalla on vielä valaistu latu, joka alkaa koululta. Lisäksi metsäkirkon ympäristö odottaa hoitoa.

Ikuisuusprojekti on muurahaiskeon siirtäminen pois metsäkirkosta.

”Ne tulevat aina takaisin, vaikka pesää siirrettäisiin. Ei auta kuin tömistellä jalkoja jumalanpalveluksissa ja lauluilloissa”, Hasselqvist nauraa.

Monessa hankkeessa on hyödynnetty kyläläisten osaamista. Hasselqvistin mukaan talkootöitä tehdään siihen tahtiin, kun porukkaa riittää. Hänen mielestään ketään ei pidä syyllistää talkootyön karttelusta.

”Jokainen tietää itse omat voimavaransa. Tärkeää on kiinnittää huomio niihin, jotka tulevat, ei niihin, jotka eivät tule.”

TUHAT ASUKASTA

Anttolan kyläyhteisö

Sijaitsee Kerimäen kunnan eteläosassa, kymmenen kilometriä Savonlinnasta kaakkoon.
Kyliä ovat Anttola, Simpala, Tihvii ja Kerimäenkylä.
Kotitalouksia alueella on noin 400 ja asukkaita tuhatkunta.
Valittiin Etelä-Savon vuoden kyläksi vuonna 2012.

Perusteluina kunnianhimoinen kyläsuunnitelma ja kattavat nettisivut.
Lisätiedot: www.anttolanseutu.fi

Moni käy Anttolasta Savonlinnassa töissä.

Muualta tuleva uskaltaa olla rohkea

Parikkalassa syntynyt Hasselqvist on asunut Anttolassa liki 20 vuotta. Valkoista omakotitaloa asuttavat myös kaksi poikaa ja mies, joka on seudulta kotoisin.

”On oikeastaan helpompi osallistua kylätoimintaan, kun on tullut ulkopuolelta. Asioita voi kyseenalaistaa ja ehdottaa rohkeitakin uudistuksia.”

Hasselqvist pitää kylätoimintaa erinomaisena keinona vaikuttaa: ”Pääsee ajamaan yhteistä etua ilman poliittisia velvollisuuksia.”

Kerimäkeä ollaan liittämässä Savonlinnaan. Hasselqvist arvelee, että kylätoiminnan merkitys vain kasvaa kuntaliitosten myötä.

Kylän sijaintia Savonlinnan kupeessa Hasselqvist pitää erinomaisena. Työmatkat kymmenen kilometrin päähän hän kulkee bussilla. Tuttu kuski odottaa aina pysäkillä, jos Hasselqvist on minuutin tai pari myöhässä.

”Täällä kuljettajilla ei ole koskaan huono päivä.”

Sijaintinsa lisäksi kylä saa kiitosta monipuolisista palveluista. Anttolan koulussa on sata oppilasta ja viime vuonna valmistuneessa päiväkodissa viitisenkymmentä lasta. Alueelle on muuttanut ilahduttavasti lapsiperheitä.

Tanssipaikka halutaan kuntoon

Kylätalo sijaitsee noin kilometrin päässä Anttolan keskustasta. Siellä tanssitaan vuosittain paritkymmenet tanssit. Niissä käy keskimäärin sata kyläläistä. Lisäksi juhlasalissa järjestetään synttärijuhlia ja huutokauppoja.

Kylätalolle on suunniteltu kattavaa remonttia. Rahoitusta siihen haetaan Kotiseutuliitosta. Hasselqvist on luvannut hoitaa kaikki paperityöt. Niitä riittää muissakin luottamustehtävissä. Hasselqvist toimii sihteerinä Piällysmies ry:ssä, joka myöntää Leader-rahoitusta erilaisiin maaseutuhankkeisiin.

”Paperityöt eivät pelota, kun minulla on niistä niin monen vuoden kokemus”, hän hymyilee.

Useamman vuoden Hasselqvist selvitteli työkseen EU-tukien kiemuroita. Nykyään hän työskentelee kansalaisopiston koulutussihteerinä Savonlinnassa.

Töistä ja luottamustehtävistä hän irrottautuu pyöräilemällä, sauvakävelemällä ja lukemalla. Kesäisin hän ehtii talkootöihin myös Savonlinnan oopperajuhlille.

KATJA KOLJONEN

JAANA KANKAANPÄÄ

Marja-Leena Hasselqvist pisti kyläyhdistyksen puheenjohtajana toimeksi. Kylätalolle tehdään monivaiheinen remontti, johon haetaan ulkopuolista rahoitusta. Salin parketilla tanssitaan vuosittain paritkymmenet tanssit.

KYLÄN KASVO

Kallunmäki oli aikoinaan Kerimäen kylän keskusta. Nyt kirkkomäellä on metsäkirkko. Kirkolle johtava portti kunnostettiin talkoilla. Saarnapöntön juurella on muurahaiskeko, joten pappi saa tömistellä jalkojaan.